

[J. Oskar Andersen.]

men det er nu den samme Lov — og der var sket et Brud allerede i 1903 —, at naar man overhovedet vil debattere disse Spørgsmaal her, maa man lægge Mærke til, at der er sket noget af det, som den ærede Ordfører for Socialdemokratiet gjorde opmærksom paa: der har været en vis Tid, hvor Kirkepolitik ligesom al anden Politik og alt Aandsliv herhjemme stod under Liberalismens Tegn, og hvor det i høj Grad var det individuelle, man lagde Vægt paa. For saa vidt kunde man paa disse specielle Omraader ogsaa komme til dette, at een Mand stod og sagde: vi maa opløse denne Folkekirke, vi maa paa enhver Maade bryde den ned ved at skabe Frihed for Individualiteter og for de enkelte Menigheder, og en anden Mand kunde sige: Dette her maa sprænges helt i Luften, fordi det er uægte.

Men saa maa jeg sige til den ærede Ordfører for Socialdemokratiet, hvis han da vil høre det, men det vil han aabenbart ikke... (*Borgbjerg: I høj Grad*) —, at der er sket en Forandring i saa Henseende, og at han ikke har Ret i, at Grundtvigs Profetier gik i Opfyldelse. De gik ikke i Opfyldelse hverken paa det ene eller paa det andet Punkt og navnlig ikke paa det kirkelige Omraade; thi vil man anføre Grundtvigs Ord fra 1863 om, at hvis ikke disse kirkepolitiske Fornøyer gennemførtes, vilde hele hans Aandsretning inden en Menneskealder være død, saa er det jo ikke gaaet i Opfyldelse. Det ærede Medlem har Ret i, at den kirkepolitiske Betragtning, som Grundtvig bragte ind, den er dødsdømt, den har Realiteterne dødsdømt, men sandelig ikke hans religiøse Syn, og det saa hans Disciple klart allerede tidligere og blev ved at se det ogsaa efter 1863.

Men Grunden til, at det kirkepolitiske led Skibbrud, led det uheldelige Skibbrud, som nu ogsaa Socialdemokratiet, der har Sans for Realiteterne, har erkendt, og som andre — f. Eks., som det blev anført af den ærede Ordfører, Redaktør Hans Jensen — saadanne klart skuende Folk, som ser paa Realiteterne, har erkendt, gjorde den ærede Ordfører ikke opmærksom paa i sit interessante Indlæg. Det er nemlig dette, at der er vaagnet en Menighedsbevidsthed, som netop gaar bort fra Individualiteten og hen til dette, at det er Samfundet og Samfundsarbejdet, som der maa skabes Plads for.

Derfor har jeg gennem mange Aar set ganske rolig paa, hvordan Udviklingen vil blive af den Kirkepolitik, som stadig væk enkelte Tropper af Tordenskjolds

Tinsoldater holder fast ved, den Kirkepolitik, som det radikale Parti nu staar som den ypperste Repræsentant for gennem sin mangeaarige Ordfører, det ærede Medlem Hr. Povlsen. Den Kirkepolitik, man der holder fast ved, er den, jeg tidligere har karakteriseret som Independentisme kombineret med Byzantisme, idet den gaar ud paa, at man skal ved Statens Hjælp gennemføre noget, man kalder Frihed, men som i Virkeligheden opfattes af Menigheden som Tvang.

Og hvorfor? Fordi de Herrer opererer med en Menighed, som aldeles ikke eksisterer eller ikke har det Præg, som den tidligere havde, fordi der nu staar en Menighed, som ønsker Samfundet og Samfundsbevidsthed baade i Troslivet og i de kirkelige Arbejder. Hvis det var saadan, som vi kendte det i 40erne og 50erne, at man ved Religiositet kun tænkte paa det personlige Liv for den enkelte, kunde disse Tanker være overmaade dejlige, men saadan er Forholdene ikke mere.

Det var interessant at se, at da vi i 1916 som Medlemmer af det Udvalg, det ærede Medlem Hr. Borgbjerg omtalte saa udførligt, henvendte os til de politiske Partiers Repræsentanter, var vi i Stand til at vinde nogen Forstaaelse fra socialdemokratisk Side, men absolut ingen fra radikal Side, medens man dog mødte nogen Imødekommenhed hos Venstre og ogsaa hos det konservative Folkeparti.

Men naar man den Gang — det maa jeg i den historiske Sandheds Interesse gøre opmærksom paa — kun fik en nogenlunde gunstig Modtagelse ogsaa af det socialdemokratiske Parti, hænger det noget sammen med, at jeg den Gang personlig fik overrakt af det ærede Medlem Aftryk af en Tale, som han havde holdt i Folketinget ved eneste Behandling af Fællesudvalgsindstillingen angaaende Lov om Menighedsraad den 17. December 1909. Jeg har den her, jeg bevarer den som et skønt Minde, da den saa stærkt understreger den Svingning, det socialdemokratiske Parti senere har foretaget ved — som den ærede Ordfører sagde — at sige: Vi vil stille os paa Virkelighedens Grund, vi vil erkende, hvordan Virkeligheden er.

Thi denne Tale talte ogsaa om Frihed, men den talte væsentlig om Frihed paa samme Maade, som det ærede Medlem Hr. Povlsen plejer at gøre det og sikkert vil gøre om kort Tid, naar han faar Ordet, nemlig saaledes, at Frihed er noget, man gennemfører her gennem Statsforanstaltninger. „Dette er den Grundtvigske Op-